

la galeria | JOAN FERRERÓS

I Alexandre Deulofeu, què?

A l'Empordà hi havia un home que va ser químic, farmacèutic, professor, músic, viatger vocacional i forçat —exiliat—, memorialista —excel·lent escriptor de l'aventura de la guerra i de l'exili—, historiador, teòric de l'art romànic i de la «matemàtica de la història», i, per tancar aquesta llista incompleta, alcalde de Figueres: Alexandre Deulofeu (1903-1978), un temperament humanista. Està a punt de concloure l'any del seu centenari, i a la ciutat li passa per ull, i per a l'Ajuntament i les institucions culturals no ha existit. A Figueres hom ha dignificat el poeta per l'any Fages; encara no som dins de l'any Dalí, però ja ens toca la llum i l'ombra del devessall d'efemèrides que hom ha previst, i aviat conclourà l'any Reig, commemorat sòlidament: més de tres dotzenes d'actes que van des d'exposicions fins a conferències sobre el gran aquarel·lista, passant per la fixació d'una pedra homenatge al claustre del Ramon Muntaner, on ensenyà i que va dirigir. Al llibre de nomenaments de l'Institut, el de Reig és el que ve després del de Deulofeu, que va ser el darrer nomenament «republicà». Des del punt de vista intel·lectual, polític, pedagògic o ciutadà, costarà d'explicar com és que la placa de Reig està tan sola, sense la de Deulofeu al costat. I des del balcó de la dignitat serà impossible explicar per què la Figueres responsable i la que té responsabilitats, van mirar cap a un altre costat.

gat i gos | LLUÍS PUIGBERT

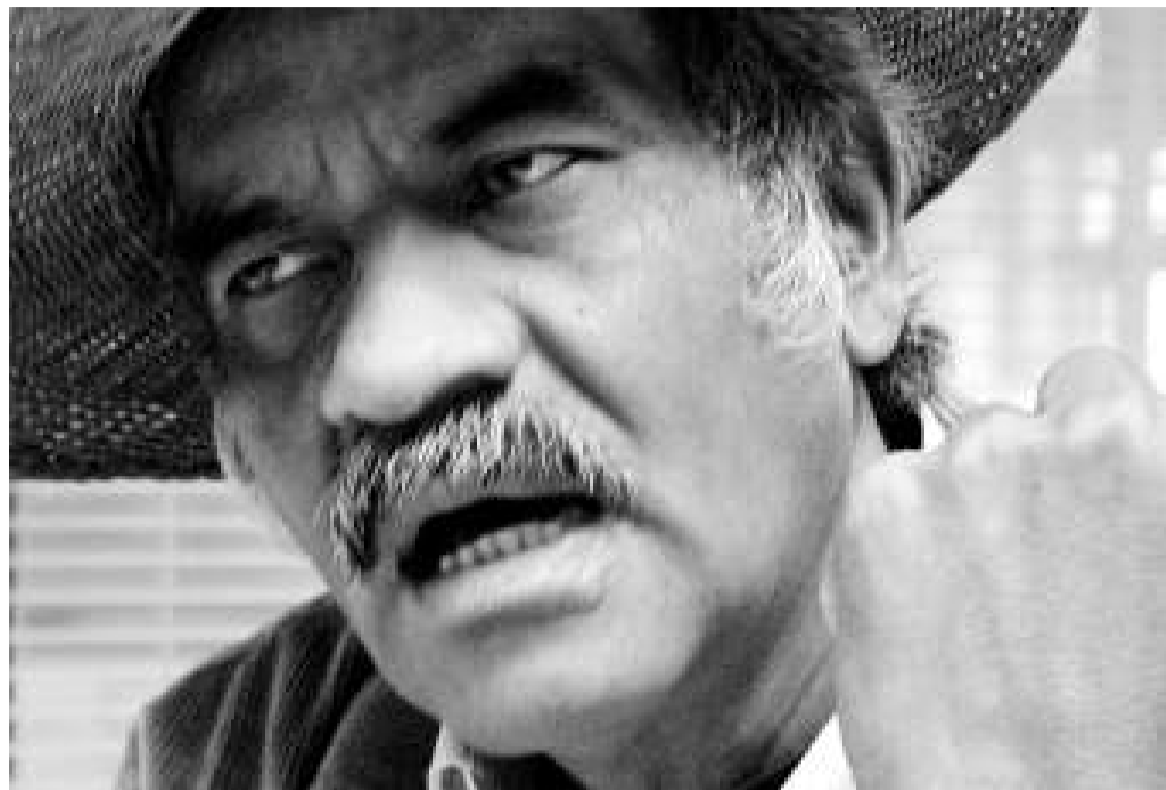
l'escaire | MIQUEL PAIROLÍ

El valor dels matisos

Fa uns mesos, quan es va fer públic el nombre d'alumnes matriculats a primer curs en els estudis de Filologia Catalana a la Universitat de Girona —una xifra extremament minsa— aquest diari va reflectir el rebrot de pessimisme envers el futur del català i dels estudis humanístics en general que el guarisme va provocar. Ara s'ha fet públic que, en els cursos de català per a adults que organitza el Consorci per a la Normalització Lingüística a les comarques gironines, aquest any hi ha inscrites mil persones més que l'any passat. Com lliguen les dues dades? Hauríem de dir que hi ha molta gent disposada a aprendre el català i poca a ensenyar-lo? Aquest plantejament, no seria una simplificació excessiva i enganyosa?

El contrast entre les dues notícies retrata la complexitat enrevessada i paradoxal de la nostra realitat lingüística. Cada vegada desconfiem més de les anàlisis i prediccions que tenen una sola direcció i que no ponderen prou aquest joc de contrapesos i de contradiccions que conforma la situació de la llengua a Catalunya. L'optimisme oficialista i el pessimisme sistemàtic resulten poc útils per entendre què està passant en la sociologia del català. Només si som capaços de reconèixer i valorar el joc de matisos múltiple i intrincat que actua en la qüestió estarem en condicions d'afinar el diagnòstic.

la crònica | ENRIC RAMIONET

L'educador popular nicaragüenc Orlando Pineda, durant una entrevista que li va fer recentment aquest diari amb motiu de la seva visita a les comarques gironines. / X. CASTILLÓN.

El mestre

El mestre nicaragüenc Orlando Pineda ha vingut, novament, a les nostres terres per parlar-nos del seu país i de la seva lluita per l'alfabetització. No se'l perdin

Aquests dies, sota un exòtic i ostensible barret d'ala ampla, transita per les nostres terres un mestre nicaragüenc anomenat Orlando Pineda. Ha vingut, novament, a parlar-nos del seu país, de la seva enyorada revolució sandinista i de la seva llegendària lluita per l'alfabetització. No se'l perdin. De fet, l'agenda d'actes d'aquest vell conegut del minoritari però notable sector de la nostra població vinculat a Nicaragua, és prou atapeïda com perquè disposin de més d'una oportunitat. Ha visitat, o ha de visitar, la Universitat de Girona, Salt, Llagostera, Vilajuïga, Cadaqués, Santa Coloma de Farners i, naturalment, Arbúcies.

A Llagostera va participar en un acte convocat pels cooperants locals que acaben d'arribar d'aquest país centreamericà. Acaben d'arribar de San Nicolàs de Oriente, una de les comunitats més pobres d'un país extremadament pobre, maltractat, com vostès saben, pels déus i pels homes, i a la qual Llagostera destina bona part de la seva partida de cooperació.

He sentit, en alguna ocasió, des d'una cruel suficiència de tip, ironitzar, i fins i tot menysprear, aquestes experiències, aquest inintercanvi entre dos mons tan distants. És molt propi d'aquests temps. Hem rebregat tots els mots fins a esgotar-los, els hem malversats absurdament i ja no ens resulta fàcil invocar la fraternitat, o la solidaritat, o fins i tot la jus-

tícia. Només en podem fer broma.

Vivim en un societat vella, cansada, desconcertada, on generalment ja no ens cal combatre diàriament per la supervivència, per la vida, però estranyament, savis com som, sí que ens cal fer-ho per entendre-la, per donar-li sentit. Jo diria que els cooperants, que afirmen sentir-se reconfortats, humanitzats per la relació amb una gent acollidora, vital i comunicativa, han tornat amb alguna resposta valuosa.

L'Orlando Pineda, el *Maestro*, la nit de divendres, també ens va proporcionar unes quantes. No és que el seu discurs sigui, justament, un exemple de fluïdesa, de precisió, ans el contrari. El seu és un discurs que es perd sovint pel curs dels records, que té vida pròpia, que a vegades sembla que emprèn camins incerts, però que no obstant resulta prodigiosament seductor.

La seva rotunditat en l'exposició, la passió que l'impregna des de la punta del barret fins a la sola de les sabates, la sensibilitat dels detalls que recrea, les evocacions emocionades d'aquells instants lluminosos que conserva com un tresor a la seva memòria, la profunda convicció i, sobretot, tota la seva autenticitat, li confereixen una extraordinària capacitat persuasiva.

Pineda és un home senzill, honest, generós, compromès amb els altres, un lluitador irreductible que esdevé ràpidament entranyable. Pletòric malgrat tot de dignitat, com el seu país, ha suportat

els durs revessos de la història, però ha viscut, i viu encara en la seva lluita quotidiana, moments dolços i ha begut en abundància un dels nèctars de la vida, dels que donen sentit a l'existència. Divendres ho explicava amb una emoció encomanadissa.

Pineda ha dedicat la seva vida a l'educació de les àmplies capes populars de Nicaragua, va ser un dels coordinadors de la croada d'alfabetització impulsada pels sandinistes, que va mobilitzar 7.500 brigadistes i va alfabetitzar més de 200.000 camperols. Va ser el responsable d'Educació a la regió de Río San Juan, una zona que va passar d'un 96% a un 3,77% d'analfabetisme, i és ara, amb els sandinistes allunyats del poder, l'impulsor d'una associació dedicada a l'educació popular. Ens parlava dels lligams sentimentals, de l'enriquiment recíproc entre els joves mestres voluntaris de Managua i els camperols de les comunitats, i del retrocés en el terreny de la sanitat i l'educació que ha experimentat Nicaragua els darrers anys. I ens va explicar que en l'actualitat més de 900.000 nens no estan escolaritzats al seu país, i va demanar als cooperants i a tots nosaltres que esdevinguéssim portaveus de la seva denúncia i ens va animar amb vehemència a fer nostra la causa de la justícia prescindint de les fronteres que ens distancien. I juraria que tots, malgrat habitar en el reialme de l'escepticisme, vàrem sortir disposats a fer-ho. Com a mínim, aquella nit.